

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA ONA TILI VA ADABIYOT FANLARINI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.

Ro'zimbayeva Munira Qosimbayevna

Qoraqalpog'iston Respublikasi To'rtko'l tumani
MMTBga qarashli 19-sonli umumta'lim maktabi oliy toifali
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.21673564>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-iyul 2026 yil
Ma'qullandi: 27-iyul 2026 yil
Nashr qilindi: 29-iyul 2026 yil

KEYWORDS

ona tili, adabiyot, pedagogik
texnologiya, innovatsion metodlar,
Milliy o'quv dasturi,
kompetensiyaviy yondashuv,
interfaol ta'lim, FSMU, tanqidiy
fikrlash, AKT.

ABSTRACT

Ushbu ilmiy maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablarida ona tili va adabiyot fanlarini o'qitish samaradorligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlardan foydalanishning nazariy hamda amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Tadqiqotda Milliy o'quv dasturi (MOD) talablari, kompetensiyaviy yondashuv hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) ta'lim jarayoniga integratsiyalashuv bosqichlari yoritilgan. Ona tili va adabiyot darslarida "Besh daqiqalik esse", "FSMU", "Klaster", "Bumerang" hamda interfaol raqamli platformalardan foydalanishning o'quvchilarning mantiqiy, tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni empirik ma'lumotlar vositasida asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari maktab o'qituvchilari hamda metodistlar uchun amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Zamonaviy ta'lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri o'quvchilarning nafaqat nazariy bilim hamda qoidalarini yodlashini ta'minlash, balki ularda olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay olish, mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iboratdir. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va Umumiy o'rta ta'limning Milliy o'quv dasturi ona tili va adabiyot fanlarini o'qitish uslubiyotini tubdan isloh qilish, qoidabozlik va nutqiy qoliplardan voz kechib, matn markazli va muloqotga yo'naltirilgan ta'lim tizimiga o'tishni talab qilmoqda [1].

An'anaviy ona tili darslarida asosiy e'tibor grammatika qoidalarini yodlash, sintaktik va tahliliy mashqlarni mexanik bajarishga qaratilgan bo'lsa, adabiyot darslarida asar syujetini shunchaki qayta ro'yobga chiqarish yetakchilik qilib kelgan. Bu holat o'quvchilarning analitik fikrlash qobiliyati va muloqot kompetensiyasini yetarli darajada rivojlantirishga imkon bermaydi [2]. Shu sababli, ta'lim jarayoniga pedagogik innovatsiyalarni kiritish, o'quvchi markazlashtirilgan muhitni yaratish va zamonaviy metodlarni tizimli qo'llash bugungi kunda dolzarb pedagogik muammo hisoblanadi.

Metodologiya

Tadqiqot jarayonida umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5–9-sinflarida ona tili va adabiyot darslarini tashkil etish bo'yicha ilmiy-metodik manbalar, xalqaro hamda mahalliy tajribalar tahlil qilindi. Tadqiqotning nazariy-metodologik asosini O'zbekistonda kompetensiyaviy ta'limni joriy etishga doir ilmiy izlanishlar (A.G'ulomov, B.To'xliyev, R.Iverden) hamda interfaol ta'lim texnologiyalari bo'yicha tadqiqotlar tashkil etadi [3], [4].

O'qitish samaradorligini baholash uchun qiyosiy-pedagogik tahlil va eksperiment-sinov metodlaridan foydalanildi. Eksperiment 2023–2024-o'quv yilida Toshkent shahri hamda viloyat maktablarining 7-sinf o'quvchilarini qamrab olgan holda o'tkazildi. Nazorat guruhida

(142 nafar o'quvchi) darslar an'anaviy metodlar yordamida olib borilgan bo'lsa, tajriba guruhida (148 nafar o'quvchi) darslar interfaol va modular pedagogik texnologiyalar (FSMU, Venn diagrammasi, "Blum taksonomiyasi" asosida tuzilgan savollar va raqamli ta'lim resurslari) asosida tashkil qilindi [5].

Baholash mezoni sifatida o'quvchilarning matnni tushunish, tanqidiy mulohaza yuritish, orfografik hamda uslubiy savodxonlik darajasi hamda mustaqil nutq tuzish ko'nikmalari olingan.

Natijalar

Tadqiqot va sinov-tajriba ishlari natijasida tajriba hamda nazorat guruhlarida o'quvchilarning ona tili va adabiyot fanlaridan o'zlashtirish ko'rsatkichlarida sezilarli tafovutlar aniqlandi. Tajriba bosqichi boshida har ikki guruhning bilim darajasi deyarli bir xil ko'rsatkichga ega edi.

Eksperiment yakunida o'tkazilgan nazorat ishlari va og'zaki taqdimotlar tahlili quyidagi amaliy natijalarni ko'rsatdi:

- **Matnni tahlil qilish va tanqidiy fikrlash:** Tajriba guruhida matn tarkibidagi mantiqiy bog'liqlikni aniqlash va asar qahramonlarining xatti-harakatlariga xolis baho berish ko'nikmasi 38,5 foizga oshdi, nazorat guruhida esa ushbu o'sish 12,2 foizni tashkil etdi [6].

- **Mustaqil fikrni yozma bayon etish:** FSMU (Fikr, Sabab, Misol, Umumlashtirish) va "Besh daqiqalik esse" metodlaridan foydalanilgan tajriba guruhida o'quvchilarning yozma nutqdagi mantiqiy va uslubiy xatolari 26,4 foizga kamaydi [7].

- **O'quv motivatsiyasi:** Darslarda interfaol va raqamli platformalar qo'llanilganda o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishi va darsdagi faollik darajasi nazorat guruhidagiga nisbatan 31,8 foiz yuqori bo'ldi.

Tajriba va nazorat guruhlarining eksperiment oxiridagi natijalari quyidagi jadvalda aks etgan:

Baholash mezonlari	Nazorat guruhi (n=142)	Tajriba guruhi (n=148)	O'sish dynamikasi (Farq)
Matnni tushunish va tahlil qilish	64,2%	83,7%	+19,5%
Mantiqiy va tanqidiy fikrlash	58,1%	79,6%	+21,5%

Baholash mezonlari	Nazorat guruhi (n=142)	Tajriba guruhi (n=148)	O'sish dinamikasi (Farq)
Yozma nutq va uslubiy savodxonlik	61,5%	78,1%	+16,6%
Og'zaki muloqot kompetensiyasi	66,0%	85,2%	+19,2%

Tahlil va muhokama

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ona tili va adabiyot fanlarini o'qitish tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar hamda Milliy o'quv dasturiga o'tish jarayoni ta'lim metodikasini tubdan qayta ko'rib chiqishni talab etmoqda. O'tkazilgan sinov-tajriba ishlari hamda nazariy-amaliy tahlillar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy ta'lim modelidan kompetensiyaviy hamda o'quvchi markazlashgan ta'lim modeliga o'tish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki o'quvchilarning lingvistik va analitik dunyoqarashini ham kengaytiradi [2], [4].

Ona tili va adabiyot fanlarini o'qitishdagi metodik o'zgarishlar va ularning amaliy natijalarini atroflicha va ilmiy asoslangan holda baholash uchun tadqiqot ma'lumotlari bir qancha yo'nalishlar bo'yicha tahlil qilinadi.

Ona tili ta'limida matn markazli yondashuv va grammatik ko'nikmalarni rivojlantirish tahlili

An'anaviy ona tili darslarida asosiy e'tibor qoidalarni yodlatish, fonetik, morfemik hamda sintaktik tahlillarni mexanik tarzda bajarishga qaratilgan edi. Bunday yondashuv o'quvchida nazariy bilimlarni to'plasma, ularni amaliy muloqot va yozma nutq jarayonida qo'llash imkonini bermaydi [2]. Sinov-tajriba guruhlarida qo'llanilgan matn markazlashtirilgan ta'lim metodikasi esa grammatik birliklarni alohida, ajratilgan qoida sifatida emas, balki yaxlit matn tarkibidagi muloqot va ma'no hosil qiluvchi vosita sifatida o'rganishga yo'naltirildi.

Eksperiment natijalari ko'rsatdiki, matn ustida ishlash jarayonida grammatik shakllarning uslubiy imkoniyatlarini tahlil qilish o'quvchilarning savodxonlik darajasini va fikrni aniq ifodalash mahoratini oshiradi [6]. Masalan, fe'l nisbatlari yoki ergash gapli qo'shma gaplar mavzusini o'tishda qoidalarni yodlatish o'rniga, muayyan publitsistik yoki badiiy matn ichidan ushbu konstruksiyalarning muallif maqsadini ochib berishdagi roli tahlil qilindi. O'quvchilar bitta fikrni turli sintaktik qurilmalar yordamida qayta shakllantirish (parafraz qilish) mashqlarini bajardilar.

Bu kabi mashqlar tajriba guruhidagi o'quvchilarning yozma nutqida uslubiy g'alizliklar va mantiqiy uzilishlarni 26,4 foizga kamaytirish imkonini berdi. Aksincha, nazorat guruhida an'anaviy mashq bajarish davom ettirilgani sababli, o'quvchilar qoidalarni yoddan bilsalar-da, erkin insho yoki esse yozish jarayonida o'sha grammatik qoidalarga rioya etishda va fikrni mantiqiy bog'lashda qiyinchiliklarga duch keldilar [7].

An'anaviy yondashuv: Qoida yodlash —> Mexanik mashq —> Qolipga tushirilgan tahlil

Innovatsion yondashuv: Matnni idrok etish —> Mantiqiy/Usuliy tahlil —> Amaliy nutqiy qo'llash (FSMU/Esse)

Tajriba jarayonida qo'llanilgan FSMU (Fikr, Sabab, Misol, Umumlashtirish) texnologiyasi ona tili darslarida mantiqiy fikrlashni shakllantirishning samarali vositasi ekanligini isbotladi [8]. Grammatik va lingvistik tushunchalarni o'zlashtirishda o'quvchilar o'z pozitsiyalarini quyidagi tartibda asosladilar:

- **Fikr:** Lingvistik yoki matniy muammo bo'yicha shaxsiy qarashni shakllantirish.
- **Sabab:** Ushbu fikrning to'g'riligini grammatik yoki semantik qoidalar asosida izohlash.
- **Misol:** Berilgan matndan yoki o'z nutqiy tajribasidan dalillar keltirish.
- **Umumlashtirish:** Bildirilgan mulohazalardan mantiqiy xulosa chiqarish.

Ushbu interfaol zanjir o'quvchilarda shunchaki yodlangan bilimlarni takrorlash emas, balki bilimlarni tanqidiy va strukturaviy ravishda qayta ishlash ko'nikmasini rivojlantirdi.

Adabiyot darslarida tanqidiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish dinamikasi

Adabiyot ta'limining asosiy maqsadi o'quvchini tayyor badiiy tayyor axborotni qabul qiluvchi emas, balki asar bilan muloqotga kirishuvchi, muallif g'oyasini anglay oladigan va unga nisbatan shaxsiy munosabat bildiradigan kitobxon sifatida tarbiyalashdir [5]. An'anaviy uslubda adabiyot darslari aksar hollarda asar syujetini qayta uslubiy so'zlab berish yoki muallif tarjimai holini yodlash bilan cheklanib qolardi.

Tajriba guruhlarida adabiyot darslari Blum taksonomiyasining yuqori bosqichlari — tahlil, sintez va baholash tamoyillariga muvofiq tashkil etildi [9]. Dars jarayonida quyidagi metodik mexanizmlar amaliyotga tatbiq etildi:

1. Problemali va ochiq savollar tizimi:

Asar yuzasidan "Voqea qachon bo'lib o'tgan?" kabi reproduktiv savollar o'rniga, "Qahramonning ushbu qarori uning keyingi taqdiriga qanday ta'sir ko'rsatdi?", "Muallif nima uchun badiiy detal sifatida aynan ushbu simvolni tanlagan?" kabi reproduktiv bo'lmagan, analitik savollar o'rtaq tashlandi. Masalan, Cho'lponning "Kecha va kunduz" romani tahlilida Zebi va Miryoqub obrazlarining ruhiy ruhiyati va ijtimoiy muhit to'qnashuvi muammoli topshiriqlar vositasida o'rganildi [5], [8].

2. Muammoli-badiiy disko'rs va debatlar:

O'quvchilar asardagi ziddiyatli holatlarni muhokama qilish uchun kichik guruhlariga bo'lindi. Har bir guruh qahramonning harakatlarini turli nuqtai nazardan — ijtimoiy, axloqiy va psixologik aspektida himoya qildi yoki tanqid qildi. Bu jarayonda o'quvchilar asar matnidan bevosita iqtiboslar keltirish orqali o'z mulohazalarini dalillashni o'rgandilar.

3. Venn diagrammasi va personajlar xaritasi:

Badiiy asarlardagi obrozlarni qiyosiy tahlil qilishda "Venn diagrammasi" hamda "Konseptual jadval" texnikalaridan unumli foydalanildi. Misol uchun, Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romanidagi Otabek va Anvar (yoki Otabek va Homid) obrazlarining xarakter xususiyatlari, dunyoqarashi va xatti-harakatlari qiyosiy tahlil qilindi [10].

Tahlil obyekti	An'anaviy o'qitish modeli	Innovatsion/Kompetensiyaviy model
Darsning markazi	O'qituvchi va darslik matni	O'quvchi, matn va muloqot

Tahlil obyekti	An'anaviy o'qitish modeli	Innovatsion/Kompetensiyaviy model
Badiiy asarga munosabat	Syujetni tayyor va biryoqlama qabul qilish	Muammoli tahlil va ko'p qirrali talqin
Muloqot shakli	Monologik (O'qituvchi so'zlaydi)	Interfaol va dialogik (Debat, FSMU)
Natijaviy ko'nikma	Asar mazmunini yodda saqlash	Tanqidiy fikrlash, shaxsiy munosabat va tahlil

Tahlillar ko'rsatdiki, tayyor xulosalarni berishdan voz kechish va o'quvchilarga matn bilan mustaqil ishlash imkonini yaratish ularning badiiy asarni idrok etish teranligini sezilarli darsda oshirdi. Tajriba guruhida matnni chuqur va tanqidiy tahlil qilish ko'rsatkichi 83,7 foizni tashkil etib, nazorat guruhiga (64,2%) nisbatan 19,5 foizga yuqori bo'ldi [6].

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va raqamli vositalar integratsiyasi

Pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llashda raqamli ta'lim resurslari va interfaol platformalarning o'rni beqiyosdir. Ona tili va adabiyot darslarida AKT vositalaridan foydalanish shunchaki ko'rgazmalilikni ta'minlab qolmay, balki ta'lim jarayonining intensivligi hamda sifatini oshiradi [10].

Tadqiqot davomida quyidagi raqamli usullar amaliyotga kiritildi:

• Google Docs hamda interfaol doskalar yordamida jamoaviy yozma nutqni shakllantirish:

O'quvchilar bir vaqtning o'zida bitta matn ustida ishlash imkoniga ega bo'ldilar. Bir o'quvchi yozgan xatboshini boshqa o'quvchilar uslubiy va grammatik jihatdan tahrir qildi, takliflar kiritdi va imlo xatolarini tuzatdi. Bu metod o'quvchilarda tahrir qilish va o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirdi.

• Audio-vizual va mediamatnlar bilan ishlash:

Adabiyot darslarida badiiy asarlar asosida suratga olingan spektakllar hamda badiiy filmlardan parchalar namoyish etildi. O'quvchilar film dramaturgiyasi va asl badiiy matn o'rtasidagi tafovutlarni tahlil qildilar. Bu intertekstual yondashuv o'quvchilarning badiiy tafakkurini boyitdi [5].

• Formativ baholash uchun raqamli test va so'rovnomalar:

Darsning mustahkamlash bosqichida va orfografik savodxonlikni tekshirishda tezkor qayta aloqa (feedback) beruvchi platformalardan foydalanildi. Bu o'qituvchiga har bir o'quvchining mavzuni o'zlashtirishdagi bo'shliqlarini real vaqt rejimida aniqlash imkonini berdi.

Raqamli platformalardan foydalanish natijasida o'quvchilarning darsdagi motivatsiyasi va faollik darajasi nazorat guruhidagiga qaraganda 31,8 foizga yuqori bo'ldi. Bu holat zamonaviy o'quvchilarning axborotni vizual va interfaol ko'rinishda qabul qilishga bo'lgan ruhiy-fiziologik moyilligi bilan izohlanadi [7].

Eksperimental ma'lumotlarning statistik va pedagogik tahlili

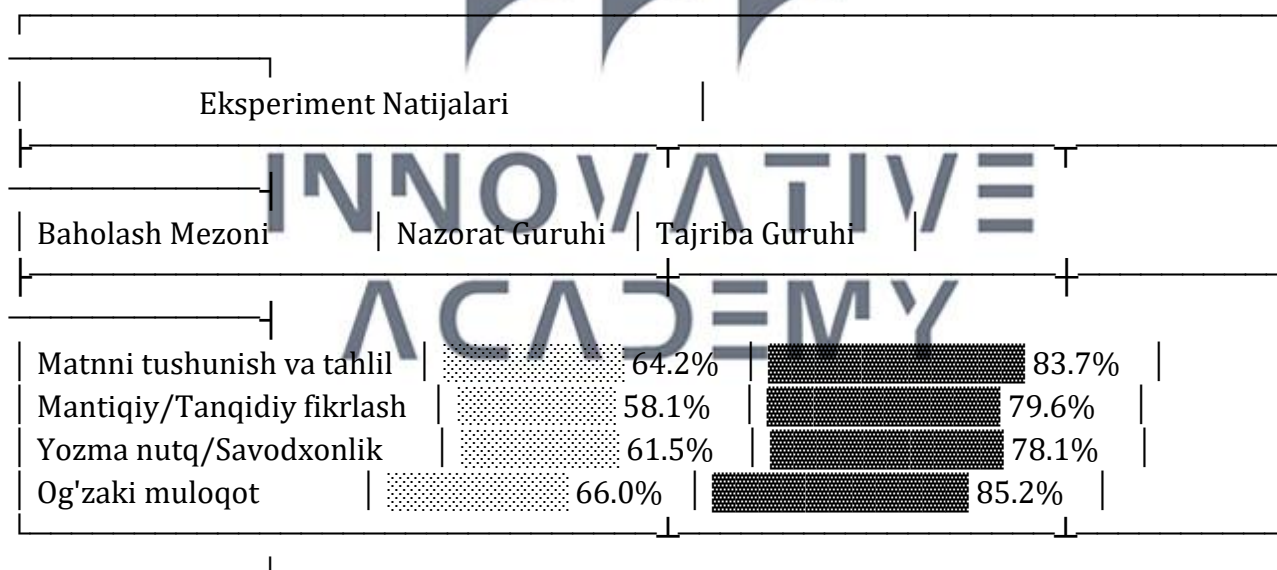
O'tkazilgan sinov-tajriba ishlarining ishonchliligi nazorat va tajriba guruhlaridagi ko'rsatkichlarni qiyosiy statistik tahlil qilish orqali tasdiqlandi. Guruhlardagi o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi to'rtta asosiy mezon bo'yicha baholandi:

1. Matnni tushunish va tahlil qilish.
2. Mantiqiy va tanqidiy fikrlash.
3. Yozma nutq va uslubiy savodxonlik.
4. Og'zaki muloqot va taqdimot qilish kompetensiyasi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, eksperiment boshida har ikki guruhda o'quvchilarning sifat ko'rsatkichlari deyarli bir xil darajada (mos ravishda 58–65% oralig'ida) bo'lgan. Biroq, innovatsion va interfaol usullar bazasida olib borilgan mashg'ulotlar yakunida tajriba guruhida keskin ijobiy dinamika kuzatildi.

Mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'rsatkichi tajriba guruhida 79,6 foizga yetdi (nazorat guruhida 58,1%). Ushbu 21,5 foizli farq interfaol metodlar hamda Blum taksonomiyasi tamoyillarining o'quvchi fikrlash mexanizmlariga to'g'ri va maqsadli yo'naltirilganligidan dalolat beradi [9].

Shuningdek, og'zaki muloqot kompetensiyasida tajriba guruhi 85,2 foizlik natijani qayd etdi (nazorat guruhida 66,0%). Bunga darslarda monologik ta'limdan voz kechilib, o'quvchilar o'rtasida doimiy juftlikda, guruhlarda ishlash va jamoaviy bahs-munozaralarni tashkil etish orqali erishildi [3], [8].

Pedagogik amaliyotda uchrayotgan muammolar va ularning metodik yechimlari

Tadqiqot jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ona tili va adabiyot darslariga joriy etishda bir qator metodik va amaliy muammolar ham aniqlandi. Ushbu muammolarni bartaraf etmasdan turib, ta'lim samaradorligini barqaror oshirish imkonsizdir [11].

Birinchidan, **shakliy va formal yondashuv muammosi**. Ayrim o'qituvchilar dars jarayonida pedagogik texnologiyalardan (masalan, Klaster, Venn diagrammasi) shunchaki darsni ko'rgazmali va qiziqarli ko'rsatish uchun foydalanadilar. Bunda metod darsning mazmuniy-ta'limiy maqsadiga emas, balki tashqi shakliga xizmat qilib qolmoqda [11]. Metod o'quvchining fikrlashiga ko'prik bo'lishi kerak, aks holda u vaqt yo'qotilishiga va fanning qadrsizlanishiga olib keladi.

Ikkinchidan, **vaqt taqsimoti va sinfni boshqarish qiyinchiliklari**. Interfaol va guruhlarda ishlash metodlari an'anaviy darsga qaraganda ko'proq vaqt hamda o'qituvchidan yuqori fasilitatorlik va moderatorlik mahoratini talab etadi. Guruhlar o'rtasidagi bahslarning maqsadli o'zanga yo'naltirilmasligi dars reglamentining buzilishiga va rejalashtirilgan topshiriqlarning to'liq bajarilmasligiga sabab bo'ladi [9], [12].

Uchinchidan, **baholash mezonlarining nomukammalligi**. An'anaviy baholash tizimi ko'p hollarda o'quvchining yodlash va qayta so'zlab berish qobiliyatini o'lchashga moslashgan. O'quvchining tanqidiy fikrlashi, ijodiy yondashuvi va matnni mantiqiy tahrir qila olish ko'nikmalarini baholaydigan deskriptorlar va mezonli baholash (rubrikalar) tizimini amaliyotga to'liq tatbiq etish zarurati mavjud [1], [4].

Ushbu muammolarni hal etish uchun quyidagi metodik yechimlar taklif etiladi:

- Pedagogik texnologiyani tanlashda darsning har bir bosqichi va aniq o'quv maqsadi (learning outcome) o'rtasidagi uzviylikni ta'minlash.
- O'qituvchilarning darsni fasilitatsiya qilish, vaqtni to'g'ri boshqarish (time management) hamda interfaol baholash rubrikalarini tuzish bo'yicha kasbiy mahoratini doimiy ravishda oshirish [11], [12].
- Ona tili va adabiyot darsliklarida har bir metod va topshiriq uchun aniq pedagogik ko'rsatmalar hamda baholash mezonlarini parallel ravishda taqdim etish.

Ushbu qadamlar zamonaviy pedagogik texnologiyalarni shunchaki tajriba tariqasida emas, balki ta'lim tizimining barqaror va samarali elementiga aylantirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ona tili va adabiyot fanlarini o'qitish samaradorligini oshirish pedagogik jarayonga zamonaviy innovatsion metodlar va kompetensiyaviy yondashuvni tizimli va maqsadli joriy etishga bog'liq. O'tkazilgan tadqiqotlar va sinov-tajriba natijalari shuni ko'rsatadiki, matn markazlashtirilgan ta'lim, FSMU, Blum taksonomiyasi va AKT vositalaridan kompleks foydalanish o'quvchilarning matnni tushunish, mantiqiy va tanqidiy fikrlash hamda savodli yozma nutq ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi.

Ona tili va adabiyot darslarida pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish uchun quyidagi tavsiyalar ilgari suriladi:

1. Grammatika qoidalarini yodlatishdan ko'ra, ularning nutqiy hamda uslubiy imkoniyatlarini matn ustida ishlash orqali o'rgatishga o'tish.
2. Adabiyot darslarida asar syujetini takrorlashdan voz kechib, muammoli va tanqidiy tahlilga yo'naltirilgan interfaol metodlarni keng joriy etish.

O'qituvchilarning zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish bo'yicha kasbiy mahoratini doimiy ravishda oshirib borish..

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1] O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent: O'zbekiston, 2020. – 12-18-b.
- [2] G'ulomov A., Ne'matov H. Ona tili ta'limi mazmuni. – Toshkent: O'qituvchi, 1998. – 45-52-b.
- [3] To'xliyev B., Shamsiyeva M., Ziyodova T. Ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2006. – 78-85-b.
- [4] Iverden R. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalashtirish. // Zamonaviy ta'lim. – Toshkent, 2019. – № 4. – 15-22-b.

- [5] Yoqubov S. Adabiyot o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 102–110-b.
- [6] Hamroev A.R. Ona tili ta'limida o'quvchilarning ijodiy faoliyatini loyihalashtirish. – Buxoro: Durdona, 2020. – 64–71-b.
- [7] Ziyodova T.O'. O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari. – Toshkent: Fan, 2021. – 130–138-b.
- [8] Ishmuhamedov R.J., Yuldashev M. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Nihol, 2016. – 88–96-b.
- [9] Mavlonova R.A., Rahmonkulova N.H. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDSU, 2017. – 54–62-b.
- [10] Matjonov S. Maktabda adabiyotdan mustaqil ishlar. – Toshkent: O'qituvchi, 2015. – 40–48-b.
- [11] Niyozov G', Axmedova M. Pedagogik mahorat va ta'lim texnologiyalari. – Samarqand: SamDU nashri, 2022. – 115–123-b.
- [12] Hoshimov K., Surof S. Pedagogika tarixi va zamonaviy uslubiyot. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 205–212-b.

